

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κέρκυρας

28 Σεπτεμβρίου 2010

Εργαστήριο και παρουσίαση με θέμα:

Δικτύωση με τοπικούς συνεργάτες: κοινές δράσεις για
προώθηση των δεξιοτήτων ανάγνωσης

Ομιλήτρια: **Ute Hachmann**, Διευθύντρια Δημοτικής Βιβλιοθήκης, Brilon (Γερμανία)
Συνδιοργανωτής: **Goethe-Institut Athen**

It takes a whole village to raise a child (Χρειάζεται ένα ολόκληρο χωριό για να μεγαλώσει ένα παιδί) - αυτό το αφρικανικό ρητό είναι το κατάλληλο μότο για τη διάλεξη του σημερινού εργαστηρίου.

Σήμερα θα ήθελα να σας παρουσιάσω τη δημοτική βιβλιοθήκη του Brilon, τους συνεργάτες και την εργασία που έχουμε κάνει στο τοπικό δίκτυο προώθησης του βιβλίου.

Η Γερμανία και οι βιβλιοθήκες στη Γερμανία

Πριν μπω σε λεπτομέρειες σχετικά με το Brilon και το δίκτυο συνεργατών μας, θα αναφέρω κάποια στοιχεία για τις γερμανικές βιβλιοθήκες.

Στη Γερμανία υπάρχουν περίπου 11.500 βιβλιοθήκες από τις οποίες οι 4.300 είναι ανοιχτές για το κοινό. Κάθε χρόνο, περισσότεροι από 200 εκατομμύρια άνθρωποι επισκέπτονται τις γερμανικές βιβλιοθήκες. Περισσότερες από 255.000 εκδηλώσεις διοργανώνονται κάθε χρόνο στις βιβλιοθήκες.

Δυστυχώς στη Γερμανία δεν έχει αναπτυχθεί ένα καλό σύστημα σχολικών βιβλιοθηκών. Μόλις το 15% των σχολείων έχουν μια καλά εξοπλισμένη σχολική βιβλιοθήκη. Γι' αυτό το λόγο, η συνεργασία μεταξύ δημοτικών βιβλιοθηκών και σχολείων είναι πολύ περιορισμένη. Το ίδιο συμβαίνει και στην πόλη από την οποία προέρχομαι.

Η πόλη μου ονομάζεται Brilon και είναι μια μικρή πόλη στο κέντρο της Γερμανίας. Βρίσκεται περίπου 200 χιλιόμετρα ανατολικά της Κολωνίας. Θα σας δείξω στο χάρτη που ακριβώς βρίσκεται.

Brilon

Το Brilon έχει περίπου 27.000 κατοίκους. Αποτελείται από την κεντρική πόλη και από 16 μικρά χωριά. Το Brilon έχει μακρά ιστορία. Στην πόλη υπάρχουν πολλά ξύλινα σπίτια, τα τυπικά λευκά σπίτια με τα μαύρα δοκάρια. Στην εικόνα βλέπετε την κεντρική μας εμπορική πλατεία με το ιστορικό δημαρχείο που χρονολογείται από τον 16^ο αιώνα.

Το Brilon βρίσκεται σε μια ορεινή περιοχή που ονομάζεται Sauerland. Το ύψος των βουνών φτάνει από 300 έως 850 μέτρα. Η πόλη Brilon είναι γνωστή στη Γερμανία για το δασικό της πλούτο. Είναι η γερμανική πόλη με τη μεγαλύτερη δημοτική δασική έκταση.

Υπάρχουν πολλές εταιρείες επεξεργασίας ξύλου. Εκτός από ένα μεγάλο εργοστάσιο μπαταριών υπάρχουν και πολλές μικρές εταιρείες για την επεξεργασία μετάλλων. Εκεί βρίσκουν δουλειά οι άνθρωποι που ζουν στο Brilon. Ο τουρισμός γίνεται όλο και πιο σημαντικός για την πόλη μου. Η πεζοπορία και η ποδηλασία είναι από τα αγαπημένα αθλήματα της περιοχής.

Εκτός από το δάσος του, το Brilon είναι γνωστό και για τη δημοτική του βιβλιοθήκη. Η βιβλιοθήκη συγκαταλέγεται στις καινοτόμες βιβλιοθήκες της Γερμανίας. Αρκετές σημαντικές ιδέες για την προώθηση του διαβάσματος προέρχονται από το Brilon. Θα σας τις παρουσιάσω στη συνέχεια.

Μάλιστα, το 2008 επισκέφτηκε τη βιβλιοθήκη ο τότε Ομοσπονδιακός Πρόεδρος της Γερμανίας Horst Köhler. Τον βλέπετε στην εικόνα.

Η δημοτική βιβλιοθήκη του Brilon

Η δημοτική βιβλιοθήκη του Brilon ιδρύθηκε το 1979. Έχει 36.000 τίτλους. Παρέχει 3 χώρους internet. Κάθε χρόνο επισκέπτονται τη βιβλιοθήκη περίπου 75.000 άνθρωποι. Ετησίως το ύψος του δανεισμού ανέρχεται στους 160.000 τίτλους. Η βιβλιοθήκη είναι ανοιχτή 30,5 ώρες την εβδομάδα. Υπάρχουν 4 θέσεις προσωπικού πλήρους απασχόλησης. Έχει έκταση 600 τετραγωνικά μέτρα. Με πάνω από 240 εκδηλώσεις το χρόνο είναι το πιο πολυσύχναστο πολιτιστικό ίδρυμα της πόλης.

Από τα μέσα της δεκαετίας του '90, η βιβλιοθήκη εστιάζει με συνέπεια το έργο της στον τομέα της προώθησης του διαβάσματος στα παιδιά και τους νέους. Αυτή η απόφαση πάρθηκε λόγω των μεγάλων οικονομικών προβλημάτων του δήμου και συμφωνήθηκε με τους πολιτικούς φορείς της πόλης.

Το 1993 ο συνολικός προϋπολογισμός για τη βιβλιοθήκη του Brilon μειώθηκε κατά 50%. Με τα χρήματα που απέμεναν δεν ήταν πλέον δυνατό να εκπληρωθούν επαρκώς όλα τα καθήκοντα της βιβλιοθήκης. Μαζί με την ομάδα μου και το δήμαρχο του Brilon σκεφτήκαμε ότι θα έπρεπε να εστιάσουμε τη δουλειά μας σε κάτι συγκεκριμένο. Αποφασίσαμε να προωθήσουμε το διάβασμα στα παιδιά και τους νέους.

Στη συνέχεια παρουσιάσαμε αυτή την πρόταση στο αρμόδιο δημοτικό συμβούλιο. Συμφώνησαν. Από τότε εργαζόμαστε πάνω σε αυτό τον τομέα και στις εκδηλώσεις επικεντρωνόμαστε μόνο στα παιδιά και τους νέους. Στον τομέα των μέσων, συνεχίζουμε να διαθέτουμε μέσα και για τους ενήλικες. Ωστόσο, η προσφορά προσανατολίζεται κυρίως στις ανάγκες της οικογένειας.

Μετά από αυτή την απόφαση, η βιβλιοθήκη άρχισε να ψάχνει συστηματικά για συνεργάτες.

Τα τελευταία 15 χρόνια, η δημοτική βιβλιοθήκη εξελίχθηκε σε κεντρικό σημείο ενός τοπικού δικτύου για την προώθηση του διαβάσματος. Με συνεργάτες από πολύ διαφορετικούς τομείς δημιούργησε μια συνεχή διαδικασία, η οποία πρέπει πάντα να προσαρμόζεται στις τρέχουσες ανάγκες.

Χρηματοδότηση της βιβλιοθήκης

Μέχρι σήμερα οι βιβλιοθήκες στη Γερμανία δεν έχουν κάποια νομική βάση. Αυτό σημαίνει ότι κάθε πόλη αποφασίζει πόσα χρήματα θα διαθέσει για τις εργασίες της βιβλιοθήκης. Εκτός από τη χρηματοδότηση που λαμβάνει η δημοτική βιβλιοθήκη Brilon από το δήμο, τα τελευταία 10 χρόνια γίνεται όλο και πιο σημαντική η χρηματοδότηση από χορηγούς.

Κάθε χρόνο η βιβλιοθήκη λαμβάνει 30.000 ευρώ από το δήμο για την αγορά μέσων και για τη διοργάνωση εκδηλώσεων. Τον προηγούμενο χρόνο έλαβε 17.000 ευρώ από ιδιώτες χορηγούς.

Συνεργάτες της βιβλιοθήκης

Οι συνεργασίες της τοπικής μας συμμαχίας χωρίζονται σε τρία επίπεδα. Οι συνεργάτες του πρώτου, βασικού επιπέδου είναι «οι άνθρωποι των δραστηριοτήτων», «οι άνθρωποι της εφαρμογής», αυτοί δηλαδή που δουλεύουν με τα παιδιά και τους νέους. Σε αυτούς περιλαμβάνονται νοσοκόμες για παιδιά, παιδίατροι, λογοθεραπευτές, μαίες, νηπιαγωγοί, δασκάλες και δάσκαλοι.

Στο δεύτερο επίπεδο βρίσκονται οι «ιθύνοντες» του δήμου και της περιφέρειας, όπως για παράδειγμα οι φορείς που είναι υπεύθυνοι για τα σχολεία, τον πολιτισμό, την κοινωνική πρόνοια και τους νέους.

Οι εργοδότες, οι πολιτικοί και οι χορηγοί είναι συνεργάτες του υψηλότερου επιπέδου. Με τις αποφάσεις και τις χορηγίες τους καθώς και με την αφοσίωσή τους προσέδωσαν ευρεία δημοσιότητα στο σημαντικό εκπαιδευτικό ζήτημα της «προώθησης του διαβάσματος».

Φιλοσοφία της βιβλιοθήκης

Η λειτουργία της βιβλιοθήκης στο Brilon έχει αλλάξει πάρα πολύ τα τελευταία χρόνια. Ενώ στις αρχές της δεκαετίας του ενενήντα το πρόγραμμα της βιβλιοθήκης προσανατολιζόταν σχεδόν αποκλειστικά στις οικογένειες και τα κοινωνικά στρώματα με «αγάπη προς τη μόρφωση», σήμερα η βιβλιοθήκη λειτουργεί σύμφωνα με την προσέγγιση της επονομαζόμενης «κοινωνικής ένταξης». Αυτό σημαίνει ότι στη βιβλιοθήκη προσφέρουμε συμβατικά προγράμματα που ενδιαφέρουν όλα τα παιδιά του δήμου. Έτσι η βιβλιοθήκη συμβάλλει στις ίσες ευκαιρίες για όλους.

Σήμερα η λειτουργία της δημοτικής βιβλιοθήκης καθορίζεται από ένα αρθρωτό σύστημα, το οποίο προσανατολίζεται στις συνθήκες ζωής των παιδιών και των οικογενειών. Η συμμετοχή όλων, δηλαδή το να συμμετέχουν όλα τα παιδιά στα προγράμματα της βιβλιοθήκης, αποτελεί για τη δημοτική βιβλιοθήκη του Brilon τον καλύτερο δρόμο για μια πραγματικά βιωμένη ενσωμάτωση. Στο Brilon ζουν 5% μετανάστες από 64 έθνη. Για μια μικρή βιβλιοθήκη όπως αυτή του Brilon είναι δύσκολο έως σχεδόν αδύνατο να δημιουργήσει μια πραγματικά διαπολιτιστική προσφορά που θα κάλυπτε τις ανάγκες όλων των εθνών. Η δημοτική βιβλιοθήκη επέλεξε να προσφέρει συμβατικά προγράμματα ώστε να εξοικειωθούν με τη βιβλιοθήκη τόσο οι μετανάστες όσο και οι γερμανικές οικογένειες που δεν έχουν κάποια μόρφωση.

Το μήνυμα για την προώθηση του διαβάσματος στο Brilon είναι: «Το διάβασμα φτιάχνει ολοκληρωμένους ανθρώπους» κάτι που το διαδώσαμε με τη «μεζούρα διαβάσματος» του Brilon. Η «μεζούρα διαβάσματος» είναι μια μεζούρα μέτρησης του ύψους των παιδιών με συνοπτικές πληροφορίες για την προώθηση του διαβάσματος για γονείς, νηπιαγωγούς, ανθρώπους των μέσω μαζικής ενημέρωσης και δασκάλους. Έχουν αναρτηθεί στο Brilon στα σημαντικότερα σημεία όπου βρίσκονται γονείς με τα παιδιά τους (π.χ. στο χώρο αναμονής του παιδίατρου ή στα νηπιαγωγεία). Στη συνέχεια θα σας το περιγράψω με περισσότερες λεπτομέρειες.

Οι συζητήσεις στον τομέα της πολιτικής της εκπαίδευσης που εστιάζουν στην προώθηση της γλώσσας και την ενσωμάτωση, οι διεθνείς και εθνικές μελέτες αξιολόγησης, όπως για παράδειγμα η μεγάλη έρευνα της PISA που διεξήγαγε ο ΟΟΣΑ, και οι έρευνες του ανθρώπινου εγκέφαλου αποδεικνύουν την ανάγκη ανάληψης δράσης και καθοδηγούν τη λειτουργία της δημοτικής βιβλιοθήκης του Brilon.

Συγκεκριμένοι στόχοι της λειτουργίας της βιβλιοθήκης

Οι στόχοι της λειτουργίας της δημοτικής βιβλιοθήκης του Brilon είναι οι εξής: Ενημέρωση των γονιών, γνωριμία με τη βιβλιοθήκη, εξοικείωση με τη βιβλιοθήκη, προώθηση του κατανοητού διαβάσματος, χαρά της ανάγνωσης και της λογοτεχνίας και υποστήριξη των δασκάλων.

Μέτρα που έχει λάβει η βιβλιοθήκη – Αρθρωτό σύστημα για τα παιδιά και τους γονείς τους Ομάδα παιδιών έως 3 ετών και οι γονείς τους

Τα μέτρα δράσης για την έγκαιρη προώθηση της γλώσσας και του διαβάσματος ξεκινάνε στο Brilon αμέσως μετά τη γέννηση του παιδιού. Εκτός από την ενημέρωση των γονιών θέλουμε κυρίως να ξεπεράσουμε τα εμπόδια που μπορεί να υπάρχουν πριν την πρώτη επίσκεψη των νέων γονιών στη βιβλιοθήκη. Συνεργάτες μας είναι οι παιδίατροι, οι μαίες, οι κλινικές και οι βρεφικοί σταθμοί για παιδιά κάτω των 3 ετών.

Για την ομάδα των παιδιών έως 3 ετών και τους γονείς τους βασικό σημείο της εργασίας μας είναι η καμπάνια για τα «μωρά του Brilon που αγαπούν το διάβασμα – μια καλή αρχή για κάθε παιδί».

Η συγκεκριμένη πρωτοβουλία ακολουθεί το βρετανικό πρότυπο «Bookstart» και βοηθά τους γονείς να φέρουν από νωρίς τα παιδιά τους σε επαφή με το βιβλίο. Από τον Ιανουάριο του 2006, όλες οι μητέρες που γεννάνε το παιδί τους στο Brilon παίρνουν ένα πακέτο για το ξεκίνημα του διαβάσματος, που περιλαμβάνει μερικές πρώτες πληροφορίες για την έγκαιρη προώθηση της γλώσσας, ένα πρώτο εικονογραφημένο βιβλίο καθώς και τη «μεζούρα διαβάσματος» του Brilon. Αυτό το πακέτο υπάρχει και στην τουρκική γλώσσα, διότι οι Τούρκοι αποτελούν το μεγαλύτερο ποσοστό μεταναστών στο Brilon.

Όλα τα μέτρα δράσης της δημοτικής βιβλιοθήκης του Brilon επικεντρώνονται πάντα στην καταπολέμηση της μειωμένης ικανότητας ανάγνωσης των μαθητριών και των μαθητών, κάτι που θεωρούμε ένα από τα μεγαλύτερα εκπαιδευτικά και κοινωνικά προβλήματα. Σε αυτό το ζήτημα οι γονείς αποτελούν τους πιο σημαντικούς συνεργάτες, που πρέπει να ευαισθητοποιηθούν εγκαίρως για το θέμα της προώθησης του διαβάσματος. Ούτε η προσχολική ούτε η σχολική εκπαίδευση μπορεί να καλύψει τα κενά που έχουν δημιουργηθεί λόγω της έλλειψης έγκαιρης υποστήριξης μέσα στην οικογένεια.

Το project «μωρά του Brilon που αγαπούν το διάβασμα» έχει τους εξής στόχους:

- Η ικανότητα των παιδιών σε σχέση με την ανάγνωση και τη χρήση των διαφόρων μέσων πρέπει να αυξάνεται μακροπρόθεσμα μέσω της ενημέρωσης των γονιών.
- Οι οικογένειες που προέρχονται από κοινωνικά στρώματα χωρίς μόρφωση ή είναι οικογένειες μεταναστών πρέπει να ευαισθητοποιούνται σχετικά με το διάβασμα και τη χρήση της βιβλιοθήκης.
- Τα βιβλία πρέπει να εισαχθούν στην οικογένεια ως ένα καθημερινό μέσο.
- Η ανάγνωση πρέπει να καθιερωθεί ως ένα οικογενειακό τελετουργικό.
- Οι βιβλιοθήκες πρέπει να καθιερωθούν ως συνεργάτες για την προώθηση του διαβάσματος.
- Πρέπει να ξεπεραστεί οτιδήποτε εμποδίζει μια μελλοντική επίσκεψη στη βιβλιοθήκη.
- Οι οικογένειες πρέπει να γίνουν χρήστες της βιβλιοθήκης.

Για να διασφαλιστεί η βιωσιμότητα των αποτελεσμάτων του project, η δημοτική βιβλιοθήκη κάνει αξιολογήσεις μικρής κλίμακας. Ωστόσο, η δημοτική βιβλιοθήκη του Brilon βασίζεται σε μια βρετανική μελέτη που αποδεικνύει με σαφήνεια την επιτυχία του προγράμματος. Με το αγγλικό πρόγραμμα 'Bookstart', όταν τα παιδιά ξεκινάνε το σχολείο παρουσιάζουν καλύτερες επιδόσεις στη γλώσσα, στα μαθηματικά και στην κοινωνικότητα.

Μεταξύ 2006 και 2009, οι νοσοκόμες του μαιευτηρίου χάρισαν περισσότερα από 2.000 πακέτα για το ξεκίνημα του διαβάσματος (βιβλίο, ενημερωτικό φυλλάδιο και «μεζούρα διαβάσματος») στους νέους γονείς.

Μερικά ακόμα στοιχεία για το project:

Η πρωτοβουλία ξεκίνησε τον Ιανουάριο του 2006.

Αποφασιστικής σημασίας για το project ήταν μια έρευνα που έγινε στα δημοτικά σχολεία του Brilon σχετικά με το διάβασμα και την ύπαρξη βιβλίων μέσα στην οικογένεια. Σε ένα σχολείο, στην πρώτη τάξη, τα 10 από τα 19 παιδιά δεν είχαν κανένα βιβλίο στο σπίτι. Με αυτό το κεντρικό μήνυμα μπορέσαμε να εξασφαλίσουμε τους χορηγούς.

Οι φορείς του project είναι:

- Το Μαιευτήριο του τοπικού νοσοκομείου
- Ένας Παιδίατρος
- Η τράπεζα Sparkasse ως βασικός χορηγός
- Ένα εργοστάσιο μπαταριών
- 2 βιβλιοπωλεία του Brilon
- Ως αρωγός, το Γερμανικό Ίδρυμα Προώθησης του Διαβάσματος.

Έχω φέρει υλικό το οποίο, αν θέλετε, μπορείτε να δείτε μετά το τέλος της διάλεξης.

Κυρίως έναν διαγωνισμό φωτογραφίας με θέμα «μωρά που διαβάζουν» που έκανε και πάλι πολύ γνωστό το project στον τύπο.

Το project χρηματοδοτείται αποκλειστικά από χορηγούς. Το κόστος του είναι ετησίως περίπου 7.000 ευρώ. Η δημοτική βιβλιοθήκη του Brilon έχει τη διεύθυνση του project και οργανώνει, για παράδειγμα, την παροχή των πακέτων για το ξεκίνημα του διαβάσματος στους νέους γονείς καθώς και τις συζητήσεις μεταξύ των νέων γονιών και των νοσοκόμων στο μαιευτήριο. Ο δήμος δεν δίνει καθόλου χρήματα για αυτή την πρωτοβουλία. Μόνο το προσωπικό της βιβλιοθήκης πληρώνεται από το δήμο.

Συνεργασία με το οικογενειακό κέντρο

Εκτός από την πρωτοβουλία «μωρά του Brilon που αγαπούν το διάβασμα», η βιβλιοθήκη συνεργάζεται στενά με ένα οικογενειακό κέντρο. Πολύ στενά μάλιστα, διότι απέχει μόλις 200 μέτρα από τη βιβλιοθήκη. Τακτικά, κάθε 2 μήνες, τα παιδιά και από τις 6 ομάδες μέριμνας του οικογενειακού κέντρου επισκέπτονται τη δημοτική βιβλιοθήκη. Η τελετουργική διαδικασία με τα τραγούδια, το διάβασμα και τα κινητικά παιχνίδια διασκεδάζει τα παιδιά και έχει στόχο την κοινωνικοποίησή τους από τα πρώτα κιόλας χρόνια της ζωής τους με το χώρο της βιβλιοθήκης.

Βιβλιοθήκες στους χώρους αναμονής

Για να μη συνδέεται μόνο με το χώρο της δημοτικής βιβλιοθήκης το ζήτημα «βιβλία και χαρά του διαβάσματος», η δημοτική βιβλιοθήκη του Brilon εδώ και τέσσερα χρόνια διατηρεί πέντε βιβλιοθήκες σε χώρους αναμονής και συγκεκριμένα στον παιδίατρο, στο λογοθεραπευτή, στο μαιευτικό ιατρείο και στο σχολείο γονέων του γυναικολογικού νοσοκομείου. Κάθε έξι εβδομάδες η δημοτική βιβλιοθήκη του Brilon αλλάζει τα βιβλία στους χώρους αναμονής. Έτσι οι γονείς και τα παιδιά έχουν πάντα ελκυστικά παιδικά βιβλία στο χώρο αναμονής των γιατρών. Και σε αυτή την περίπτωση, μέσω της «μεζούρας διαβάσματος» και του φυλλαδίου με τις συμβουλές σχετικά με το βιβλίο, επισημαίνουμε τη σημασία της έγκαιρης προώθησης του διαβάσματος και φυσικά διαφημίζουμε τη βιβλιοθήκη.

«Μεζούρα διαβάσματος»

Έχω ήδη αναφέρει πολλές φορές τη «μεζούρα διαβάσματος». Είναι μια μεζούρα για τη μέτρηση του ύψους για παιδιά από 0 έως 10 ετών. Παρέχει στους γονείς πληροφορίες σχετικά με τη βέλτιστη προώθηση του διαβάσματος και της γλώσσας, ενώ στα παιδιά δίνει τη δυνατότητα να ακολουθήσουν με υπερηφάνεια την προσωπική τους «σταδιοδρομία ως αναγνώστες». Φτιάξαμε μαζί με τις συναδέλφους μου τη «μεζούρα διαβάσματος» το 2004.

Προσπαθούσαμε να βρούμε τον καλύτερο τρόπο ενημέρωσης των γονιών και των άλλων ενδιαφερομένων για την έγκαιρη προώθηση του διαβάσματος. Έτσι καταλήξαμε στην ιδέα της μεζούρας μέτρησης του ύψους, διότι διατηρείται περισσότερο από ένα φυλλάδιο και κρέμεται για πολύ καιρό μέσα στο παιδικό δωμάτιο.

Το 2004 μοιράσαμε τη «μεζούρα διαβάσματος» σε όλα τα νηπιαγωγεία του Brilon, στα λογοθεραπευτικά ιατρεία, στα μαιευτικά ιατρεία, στα νοσοκομεία, στους παιδιάτρους, με στόχο να διαφημίσουμε το διάβασμα. Το 2004 δημιουργήσαμε και τις βιβλιοθήκες στους χώρους αναμονής που ανέφερα πριν.

Πολλές φορές έχω μιλήσει για τη «μεζούρα διαβάσματος» στο γερμανικό τύπο που ασχολείται με τα βιβλία. Στο μεταξύ, η «μεζούρα διαβάσματος» έχει γίνει γνωστή σε πολλές γερμανικές βιβλιοθήκες και χρησιμοποιείται συχνά. Μπορεί κάποιος να την αγοράσει μέσω ενός διαφημιστικού γραφείου με το οποίο συνεργάζεται η δημοτική βιβλιοθήκη του Brilon.

Ας δούμε, για παράδειγμα, μερικά κείμενα από τη «μεζούρα διαβάσματος».

Μωρά 60 cm

Τα βιβλία είναι ακόμα παιχνίδι για τα μωρά. Τα βιβλία αφής, τα αδιάβροχα βιβλία για το μπάνιο, τα βιβλία από ξύλο βοηθάνε στην επαφή με το βιβλίο ως αντικείμενο.

2 ετών 90 cm

Σταδιακά τα παιδιά αρχίζουν να κατανοούν μικρές σκηνές με δύο ή τρεις ήρωες. Οι σύντομες, απλές ιστορίες τα συναρπάζουν.

Συμβουλή: Διηγηθείτε την ιστορία με δικά σας λόγια.

3 ετών 100 cm

Τα βιβλία μπορούν να επηρεάσουν θετικά τη διαδικασία μάθησης της ομιλίας. Κάθε παιδί έχει το δικό του αγαπημένο θέμα. Συμβουλή: Διαβάζετε φωναχτά στο παιδί κάθε βράδυ.

Κάντε αυτή τη δραστηριότητα ένα βραδινό τελετουργικό.

Μέτρα δράσης για την ομάδα παιδιών από 4 έως 6 ετών και τους γονείς τους

Για την ομάδα των παιδιών με ηλικία από 4 έως 6 ετών και τους γονείς τους κεντρικό ρόλο παίζει η στενή συνεργασία με τα 10 νηπιαγωγεία της πόλης του Brilon.

Οι στόχοι μας είναι οι εξής:

Θέλουμε να προσφέρουμε «εμπειρίες» ανάγνωσης στα παιδιά και έτσι να τους δημιουργήσουμε ένα κίνητρο για το διάβασμα πριν ακόμα ξεκινήσουν το σχολείο. Θέλουμε να καθιερώσουμε την προώθηση του διαβάσματος στην πρώιμη παιδική ηλικία ως σημαντικό συστατικό στοιχείο της προώθησης της γλώσσας και να εξοικειώσουμε γονείς και παιδιά με τη βιβλιοθήκη.

Συνεργαζόμαστε με τις νηπιαγωγούς στα νηπιαγωγεία, με τα ιδρύματα που εκπαιδεύουν τις νηπιαγωγούς και με τους εθελοντές που διαβάζουν βιβλία στα παιδιά.

Υπηρεσία θεματικών κουτιών με βιβλία

Προσφέρουμε τακτικά μια υπηρεσία θεματικών κουτιών με βιβλία, τόσο στα νηπιαγωγεία όσο και στα σχολεία. Τα νηπιαγωγεία μπορούν να δανειστούν από τη βιβλιοθήκη θεματικά κουτιά με βιβλία για διάφορα θέματα. Πολύ αγαπητά είναι τα κουτιά με θέμα «Ιππότες» και «Αγρόκτημα». Εκτός από τα συνηθισμένα θεματικά κουτιά βιβλίων, η δημοτική βιβλιοθήκη του Brilon δανείζει και τα εξής:

1. Το αγγλικό ακουστικό κουτί (ένα κουτί με αγγλικά τραγούδια και στίχους). Στη Γερμανία γίνεται μάθημα αγγλικών εν μέρει ακόμα και στο νηπιαγωγείο.
2. Τα κουτιά γενεθλίων, τα οποία περιλαμβάνουν παιχνίδια, βιβλία, κούκλες για κουκλοθέατρο, slides προβολής εικονογραφημένων βιβλίων και ένα χάρτη με προτάσεις για χειροτεχνίες.
3. Τα κουτιά διήγησης (είναι ειδικά για την προώθηση της γλώσσας στα νηπιαγωγεία. Στα κουτιά διήγησης υπάρχει ένα εικονογραφημένο βιβλίο, τα υλικά παιχνιδιού από την ιστορία και παιδαγωγικές οδηγίες για τη διεξαγωγή γλωσσικών παιχνιδιών).
4. Μεγάλες κούκλες για κουκλοθέατρο.

Προγράμματα για παιδιά του νηπιαγωγείου στη βιβλιοθήκη

Εκτός από την τακτική υπηρεσία των θεματικών κουτιών, η βιβλιοθήκη προσκαλεί όλα τα παιδιά του νηπιαγωγείου, λίγο πριν ξεκινήσουν το δημοτικό σχολείο, για μια γνωριμία με τη δημοτική βιβλιοθήκη.

Με τη μορφή ενός παιχνιδιάρικου ταξιδιού με τρένο μέσα στη βιβλιοθήκη, τα εξάχρονα παιδιά γνωρίζουν τους χώρους της βιβλιοθήκης, τους ανθρώπους που εργάζονται εκεί και τους σημαντικότερους κανόνες δανεισμού των βιβλίων.

Καλούμε όλα τα παιδιά και από τα 10 νηπιαγωγεία. Αν κάποια νηπιαγωγεία δεν εγγραφούν για να συμμετάσχουν σε αυτή τη γνωριμία με τη βιβλιοθήκη, τότε εμείς τους το ζητάμε ξανά. Θέλουμε δηλαδή να έρθουν όλα τα παιδιά σε εμάς.

Πρόγραμμα για την προώθηση της γλώσσας

Εκτός από αυτές τις επισκέψεις γνωριμίας, έρχονται τακτικά στη βιβλιοθήκη τα παιδιά του νηπιαγωγείου που δεν μιλούν καλά γερμανικά. Εδώ και 2 χρόνια, υπάρχουν στα γερμανικά νηπιαγωγεία ειδικά τμήματα στήριξης της γλώσσας. Στόχος είναι να μπορούν τα παιδιά να μιλάνε σχετικά καλά τη γερμανική γλώσσα όταν ξεκινήσουν το δημοτικό σχολείο. Για αυτά τα παιδιά, που είτε προέρχονται από οικογένειες μεταναστών είτε ακόμα και από γερμανικές οικογένειες, η βιβλιοθήκη προσφέρει ένα ειδικό πρόγραμμα. Δίνουμε σημασία στο να μην είναι πολύ δύσκολα τα κείμενα, η ανάγνωση να γίνεται αργά και στο να καλούνται οπωσδήποτε και οι γονείς ώστε να γνωρίσουν τη βιβλιοθήκη.

Αυτό το πρόγραμμα για την προώθηση της γλώσσας το έχουμε αναπτύξει μαζί με το εκπαιδευτικό ίδρυμα, με το σχολείο, που εκπαιδεύει στην περιοχή μας τις νηπιαγωγούς. Αυτή η συνεργασία είναι πολύ επιτυχημένη και καρποφόρα. Για παράδειγμα, με τη βοήθεια αυτού του σχολείου δημιουργήθηκαν τα επονομαζόμενα κουτιά διήγησης.

Επιπλέον, κάθε μήνα προσφέρουμε τον λεγόμενο κινηματογράφο εικονογραφημένων βιβλίων. Δείχνουμε και διαβάζουμε ένα εικονογραφημένο βιβλίο με προβολή slide. Στη συνέχεια τα παιδιά ζωγραφίζουν ή κάνουν χειροτεχνίες. Αυτό είναι ένα πολύ αγαπημένο πρόγραμμα σε πολλές γερμανικές βιβλιοθήκες.

Εθελοντές που διαβάζουν βιβλία στα παιδιά

Στη Γερμανία γίνεται όλο και πιο δημοφιλές το να συνεργαζόμαστε ακόμα και στις βιβλιοθήκες με εθελοντές. Τα τελευταία 4 χρόνια στο Brilon έχουμε βρει πάνω από 90 ανθρώπους, που εθελοντικά και σε τακτική βάση διαβάζουν βιβλία στα παιδιά του νηπιαγωγείου.

Αυτές οι γυναίκες και οι άνδρες στηρίζουν τη λειτουργία των νηπιαγωγείων. Μία φορά την εβδομάδα προσφέρεται μια επιπλέον ώρα ανάγνωσης με μια μητέρα, μια γιαγιά ή έναν παππού. Αυτό αρέσει πάρα πολύ στα παιδιά.

Πριν 4 χρόνια, η δημοτική βιβλιοθήκη του Brilon ζήτησε από μια τοπική τράπεζα, αν θα την ενδιέφερε να χρηματοδοτήσει μια περαιτέρω εκπαίδευση για τους εθελοντές που διαβάζουν στα παιδιά. Από τότε η τράπεζα μας δίνει κάθε χρόνο χρήματα για την οργάνωση της περαιτέρω εκπαίδευσης και των συναντήσεων των εθελοντών για την ανταλλαγή εμπειριών.

Επιπλέον, οι εργαζόμενοι της βιβλιοθήκης επισκέπτονται τα νηπιαγωγεία όταν υπάρχει συνάντηση των γονιών με τις νηπιαγωγούς και παρουσιάζουν παιδικά βιβλία αλλά και τη βιβλιοθήκη.

Η βιβλιοθήκη προσφέρει στους γονείς φυλλάδια που τους βοηθάνε στην επιλογή βιβλίων. Έτσι για παράδειγμα, υπάρχει ένα φυλλάδιο με 150 συμβουλές για εικονογραφημένα βιβλία σχετικά με την καθημερινότητα των παιδιών, όπως και εικονογραφημένα βιβλία με θέμα το φόβο, το πένθος, το νηπιαγωγείο, το διαζύγιο.

Έχω ήδη αναφέρει τη συνεργασία με το σχολείο εκπαίδευσης των νηπιαγωγών. Όλες οι σπουδάστριες και οι σπουδαστές στο πλαίσιο της εκπαίδευσής τους έρχονται μια φορά για μάθημα στη δημοτική βιβλιοθήκη του Brilon. Γνωρίζουν όλες τις προσφορές και δουλεύουν με τη «μεζούρα διαβάσματος».

Ομάδα μαθητών και δασκάλων

Η στενή συνεργασία με όλα τα σχολεία του Brilon καθορίζει μακροπρόθεσμα τη λειτουργία της δημοτικής βιβλιοθήκης του Brilon. Η συνεργασία αυτή δεν συνίσταται μόνο στη στενή και εντατική επαφή με τους δασκάλους αλλά και με τους φορείς που είναι υπεύθυνοι για τα σχολεία.

Μέχρι την πρώτη μεγάλη διεθνή συγκριτική μελέτη σχετικά με την ικανότητα ανάγνωσης των μαθητριών και των μαθητών που έγινε το 2000, πολλές γερμανικές βιβλιοθήκες συνεργάζονταν πολύ σποραδικά με τα σχολεία. Οι δάσκαλοι που ήταν αφοσιωμένοι έρχονταν στη βιβλιοθήκη με τους μαθητές τους. Πολλοί όμως δεν έρχονταν. Τα τελευταία 10 χρόνια αυτό έχει αλλάξει ριζικά.

Στο πλαίσιο ενός project με τίτλο «Εκπαιδευτική συνεργασία βιβλιοθήκης και σχολείου», πριν 8 χρόνια η δημοτική βιβλιοθήκη του Brilon έχει δημιουργήσει μαζί με τέσσερα σχολεία μια εκπαιδευτική συνεργασία.

Στόχος αυτής της συνεργασίας είναι ο εξής: όλες οι μαθήτριες και όλοι οι μαθητές του Brilon θα πρέπει τρεις φορές τουλάχιστον, και σε ιδανικές περιπτώσεις πέντε φορές, να συμμετάσχουν σε κάποιο πρόγραμμα της βιβλιοθήκης στο πλαίσιο της σχολικής χρονιάς. Στη διάσκεψη των διευθυντών όλων των σχολείων του Brilon το 2005, αποφασίστηκε ομόφωνα αυτή η εκπαιδευτική συνεργασία. Από τότε, η βιβλιοθήκη έχει προσεγγίσει σχεδόν το 100 % όλων των μαθητών των αντίστοιχων τάξεων με τα εξής προγράμματα:

- 2η τάξη – Βιωματική περιήγηση με τη μορφή περιήγησης πειρατών (τα παιδιά γνωρίζουν τη βιβλιοθήκη και το δανεισμό μέσω του παιχνιδιού)
- 4η τάξη – Δίπλωμα οδήγησης για τη βιβλιοθήκη (με τη βοήθεια ενός βιβλίου ασκήσεων τα παιδιά απαντούν σε 20 ερωτήσεις σχετικά με τη βιβλιοθήκη. Αυτό το πρόγραμμα βασίζεται στην περιήγηση της τάξης που γίνεται στο 2ο σχολικό έτος).
-
- 5η τάξη – Επαγγελματίας ερευνητής – ανακάλυψη της βιβλιοθήκης ως χώρου γνώσης (εδώ οι μαθήτριες και οι μαθητές γνωρίζουν 8 διαφορετικούς τρόπους εργασίας όπως είναι τα λεξικά, το διαδίκτυο, ο κατάλογος της βιβλιοθήκης, η αναζήτηση πληροφοριών).
-
- 6η τάξη – Σακίδιο διαβάσματος (κάποιος συνεργάτης της βιβλιοθήκης επισκέπτεται τους μαθητές στην τάξη τους και τους παρουσιάζει καινούργια βιβλία για νέους, τα οποία για 8 εβδομάδες παραμένουν στην τάξη και διαβάζονται).
-
- 12η τάξη – Έτοιμοι για εξειδικευμένη εργασία (στη 12η τάξη οι Γερμανοί μαθητές πρέπει να γράψουν την πρώτη τους επιστημονική εργασία. Σε αυτό το πρόγραμμα μαθαίνουν στη βιβλιοθήκη την αποτελεσματική αναζήτηση λογοτεχνικών έργων μέσω του διαδικτύου, την υπηρεσία δανεισμού εξ αποστάσεως της βιβλιοθήκης και παίρνουν βασικές πληροφορίες για τη συγγραφή μιας επιστημονικής εργασίας).

Επιπλέον προσφορές για τα σχολεία είναι οι νύχτες ανάγνωσης και ένας λογοτεχνικός διαγωνισμός.

Εκτός από αυτό το μακροχρόνιο πρόγραμμα με όλες τις σχολικές τάξεις, είναι πολύ σημαντική και η εργασία με τα ολοήμερα σχολεία του Brilon. Μέχρι πριν 4 χρόνια τα παιδιά στη Γερμανία πήγαιναν σχολείο μόνο μέχρι το μεσημέρι. Από τότε όλο και περισσότερα σχολεία έχουν μετατραπεί σε ολοήμερα σχολεία. Για τις γερμανικές βιβλιοθήκες αυτό σημαίνει ότι τα παιδιά το απόγευμα δεν έχουν πλέον χρόνο για να επισκεφθούν τη βιβλιοθήκη.

Τα παιδιά δύο ολοήμερων σχολείων στο Brilon έρχονται κάθε εβδομάδα στη δημοτική βιβλιοθήκη. Μετά από ένα σύντομο πρόγραμμα, τα παιδιά έχουν τη δυνατότητα να ψάξουν και να διαβάσουν μέσα στη βιβλιοθήκη αλλά και να δανειστούν μέσα. Αυτές οι τακτικές επισκέψεις έχουν δημιουργήσει νέες ομάδες χρηστών της βιβλιοθήκης. Πολλά παιδιά μεταναστών από το ολοήμερο σχολείο έρχονται μετά το σχολείο και αρχίζουν να φέρνουν σιγά-σιγά τα αδέρφια τους και τους γονείς τους.

Θερινό κλαμπ ανάγνωσης

Από το 2002 κατά τη διάρκεια των καλοκαιρινών διακοπών λειτουργεί το θερινό κλαμπ ανάγνωσης για μαθητές άνω των 10 ετών, σύμφωνα με το πρότυπο του Teen Reading Club της Δημόσια Βιβλιοθήκης του Λος Άντζελες.

Το 2001 ήμουν με υποτροφία στο Λος Άντζελες και έμαθα για αυτή την ιδέα. Το 2002 κάναμε το πρώτο θερινό κλαμπ ανάγνωσης στο Brilon. Σύμφωνα με αναφορές στο γερμανικό τύπο που ασχολείται με τα βιβλία, γρήγορα πολλές βιβλιοθήκες εφάρμοσαν αυτό το πρόγραμμα. Αυτή τη στιγμή, το κλαμπ λειτουργεί σε περισσότερες από 400 πόλεις σε ολόκληρη τη Γερμανία.

Πώς λειτουργεί το θερινό κλαμπ ανάγνωσης;

Κατά τη διάρκεια των καλοκαιρινών διακοπών, οι νέοι διαβάζουν εθελοντικά τουλάχιστον 3 βιβλία. Αν τα καταφέρουν, παίρνουν στο τέλος των διακοπών ένα πιστοποιητικό που μπορούν να δείξουν στους δασκάλους που τους διδάσκουν γερμανικά. Αυτό το πιστοποιητικό είναι γνωστό στα σχολεία. Οι μαθητές παρουσιάζοντας το πιστοποιητικό παίρνουν καλύτερους βαθμούς στα γερμανικά.

Η αίτηση συμμετοχής στο κλαμπ γίνεται είτε online είτε στη βιβλιοθήκη λίγο πριν τις καλοκαιρινές διακοπές. Ο δανεισμός των βιβλίων ξεκινάει την ημέρα που δίνονται οι τελικοί βαθμοί στο σχολείο. Στη συνέχεια, οι νέοι διαβάζουν τα βιβλία. Κατά την επιστροφή των βιβλίων, οι συνεργάτες της βιβλιοθήκης κάνουν σύντομες ερωτήσεις σχετικά με το περιεχόμενο των ιστοριών. Έτσι διασφαλίζεται ότι οι νέοι έχουν διαβάσει πράγματι τα βιβλία. Την τελευταία εβδομάδα των διακοπών συλλέγονται τα τετράδια στα οποία έχουν καταγραφεί τα βιβλία που διαβάστηκαν. Την πρώτη εβδομάδα του σχολείου γίνεται ένα πάρτι όπου μοιράζονται τα πιστοποιητικά καθώς και μικρά δωράκια.

Στο Brilon κάθε καλοκαίρι συμμετέχουν περίπου 250 νέοι στο κλαμπ. Στην αρχή κανείς δεν φανταζόταν έναν τόσο μεγάλο αριθμό συμμετοχών. Οι νέοι όμως βρήκαν την ιδέα φοβερή. Και αυτό το project χρηματοδοτείται στο Brilon αποκλειστικά από χορηγούς. Έτσι, για παράδειγμα, η αγορά καινούργιων βιβλίων χρηματοδοτείται από δικηγορικά γραφεία, από μία αντιπροσωπεία αυτοκινήτων και από 2 βιβλιοπωλεία. Τα διαφημιστικά υλικά, όπως οι αφίσες και οι κάρτες του κλαμπ, χρηματοδοτούνται από μια τράπεζα. Ένα εργοστάσιο ξυλείας χρηματοδοτεί τα ποτά για το τελευταίο πάρτι.

Επιτυχία

Τώρα έχετε πάρει μια μικρή εικόνα της δουλειάς που γίνεται στη δημοτική βιβλιοθήκη του Brilon. Τα πολλά και διαφορετικά προγράμματα της δημοτικής βιβλιοθήκης με τις διαφορετικές συνεργασίες προϋποθέτουν από τους συνεργάτες μου στη βιβλιοθήκη μεγάλη αφοσίωση και ευελιξία. Η εργασία της βιβλιοθήκης βρίσκεται σε μια συνεχή μεταβολή. Η επαφή με πολύ διαφορετικούς συνεργάτες εμπλουτίζει πολύ την εργασία και ανοίγει για όλους νέους ορίζοντες. Οι κοινοπραξίες που έχουν προκύψει στο Brilon δεν μπορούν να αφήσουν κανέναν συνεργάτη εκτός.

Η επιτυχία της εργασίας μας μπορεί να διαπιστωθεί από διάφορους δείκτες. Εκτός από τη συνεχή αύξηση του δανεισμού παιδικής και νεανικής λογοτεχνίας στην βιβλιοθήκη, είναι πολύ ενθαρρυντικά και τα μηνύματα που παίρνουμε από τις νηπιαγωγούς.

Τα παιδιά που ακούν τακτικά τις αναγνώσεις των εθελοντών διαθέτουν ένα σαφώς μεγαλύτερο λεξιλόγιο και μπορούν να συγκεντρωθούν καλύτερα.

Ενώ στο Brilon οι μετανάστες αποτελούν το 5 % του συνολικού πληθυσμού, η βιβλιοθήκη μπορεί να αναφέρει μια ανταπόκριση των μεταναστών άνω του μέσου όρου που αντιστοιχεί στο 8 % των ενεργών χρηστών.

Η αξιολόγηση της πρωτοβουλίας «μωρά του Brilon που αγαπούν το διάβασμα» γίνεται σε συνεργασία με τις μαίες. Έτσι λαμβάνονται μηνύματα για τα αποτελέσματα του προγράμματος μέσω των μαθημάτων γυμναστικής που συμμετέχουν οι νέες μητέρες μετά τη γέννα.

90 % των ερωτηθέντων μητέρων απάντησαν ότι το πακέτο για το ξεκίνημα του διαβάσματος τους φάνηκε καλό έως πολύ καλό. Ας δούμε ένα απόσπασμα: «Υπέροχο δώρο.

Διαφορετικά, δεν θα έπαιρνα ποτέ τόσο νωρίς ένα βιβλίο».

75 % των ερωτηθέντων μητέρων δήλωσαν ότι η ενέργεια αυτή τους αφύπνισε ώστε να φροντίσουν πιο εντατικά το ζήτημα της γλώσσας και του διαβάσματος για το παιδί τους.

55 % δήλωσαν ότι η ενέργεια αυτή τους παρακίνησε να δανειστούν βιβλία για αυτές και για το παιδί τους από τη δημοτική βιβλιοθήκη του Brilon.

Όλα αυτά τα αποτελέσματα μάς ενθαρρύνουν να συνεχίσουμε την πορεία μας.

Περιμένοντας με ενδιαφέρον το εργαστήριο αμέσως μετά το διάλειμμα, θα ήθελα για μία ακόμα φορά να συνοψίσω ότι εμείς στο Brilon με λίγα χρήματα αλλά με μεγάλη αφοσίωση και δημιουργικότητα καταφέραμε να φτιάξουμε το δίκτυό μας μέσα σε ένα χρονικό διάστημα 10 έως 15 ετών.

Έτσι και στο εργαστήριο, θα ήθελα πολύ να αναπτύξουμε μαζί ιδέες για το πώς να δημιουργήσετε το δικό σας δίκτυο σύμφωνα με τις δικές σας προϋποθέσεις. Θα ήταν πολύ ωραίο αν σήμερα το απόγευμα πηγαίνατε σπίτι σας με μια πρώτη ιδέα, με ένα πρώτο βήμα προς αυτή την κατεύθυνση.

Ευχαριστώ πολύ για την προσοχή σας!